

Forslag til Inatsisartut beslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for, at Grønland ikke forlænger fiskeriaftalen med EU samt udtræder af OCTA. Dette skal være effektueret senest udgangen af 2025.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender)

1. behandling

Naalakkersuisut takker forslagsstiller Pele Broberg, Naleraq, for at fremlægge nærværende beslutningsforslag om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for, at Grønland ikke forlænger fiskeriaftalen med EU samt udtræder af OCTA.

For en god ordens skyld, skal jeg indledningsvist bemærke, forslagsstilleren muligvis forveksler medlemskab af OCTA med OLT-status, oversøisk land og territorie overfor EU. Et medlemskab af OCTA, Overseas Countries and Territories Association, er ikke afgørende for, om Grønland har OLT-status, oversøisk land og territorie, overfor EU. OCTA er OLT'ernes interesseorganisation, som faciliterer samarbejdet mellem EU og OLT'erne, og fungerer ved at arbejde for OLT'ernes interesser. En eventuel udtræden af OCTA ændrer ikke ved Grønlands handelsforhold med EU, der reguleres på traktatplan. For den politiske diskussions skyld, antager vi dog derfor, at forslagsstilleren mente ophør af OLT-status, da det bedre giver mening i forhold til den politiske diskussion forslagsstilleren lægger op til.

Under forårssamlingen 2024, stillede forslagsstiller forslag til forespørgselsdebat om fordele og ulemper ved ikke at forlænge eksisterende fiskeriaftale med EU samt Grønlands udtræden af OCTA. Her mener jeg at emnet blev grundigt belyst og debatteret på et oplyst grundlag. Jeg vil endnu engang stærkt understrege, at det er vigtigt at være vidende om hvad der ligger til grund for vores relationer med EU, særligt når diskussionen omhandler Fiskeripartnerskabsaftalen og vores øvrige relationer med EU.

Særligt også det forhold at ændringer af fiskeriaftalen kan have uheldige konsekvenser for andre aftaler med EU, såsom OLT/Grønlandsbeslutningen, hvor betydelige midler årligt tilføres uddannelsessektoren. En indirekte effekt af ikke at forlænge fiskeriaftalen, kan derfor medføre negative konsekvenser for uddannelsessektoren.

I forbindelse med Grønlands udtræden af daværende EF, blev der udfærdiget en ændringstraktat, kendt som Grønlandstraktaten af 1985. I Protokollen til traktaten om den særlige ordning for Grønland, er det specificeret, at Grønlands toldfrie adgang for fiskeprodukter til EU's marked, er baseret på en modydelse med EU's krav om en tilfredsstillende adgang til grønlandske fiskerizoner. Denne aftale var baseret på henholdsvis EU's ønske om at fastholde fiskeri i Grønland samt Grønlands ønske om at fastholde de samme midler som Grønland havde modtaget da vi var en del af det daværende EF. Grønland er det eneste OLT land, som er underlagt fiskerizonekravet for at opnå fri markedsadgang til EU – til gengæld modtager Grønland langt flere støtte midler end alle andre OLT-lande fra EU via OLT/Grønlandsbeslutningen. Det vil kræve en ændring af EU's nuværende traktat at ændre EU's

traktat-formulering om fiskeriforholdet, og det vil derfor skulle godkendes og ratificeres af alle EU's 27 medlemslande. Naalakkersuisut er ikke på nuværende tidspunkt bekendt med at EU-medlemslandene har planer om at ændre på traktaten.

Både Fiskeripartnerskabsaftalen og de midler der tilfalder Grønland via OLT/Grønlandsbeslutningen betyder, at Landskassen modtager ca. 400 millioner kroner pr. år (2024-tal) fordelt på 149 mio. kr. fra Fiskeripartnerskabsaftalen og 251 mio. kr. fra OLT/Grønlandsbeslutningen. Tallene varierer årligt alt afhængigt af målopfyldelse og mængden af kvoter, der årligt forhandles på plads og tildeles EU.

Så selv om midlerne i dag er fordelt på to forskellige måder, er der politisk set en kobling mellem fiskerimulighederne og OLT-ordningen. Såfremt man fra grønlandsk side ikke længere ønsker en fiskeriaftale med EU vil dette også have betydning for de midler der tilfalder Grønland via OLT/Grønlandsbeslutningen. Det er ikke til at forudse hvor stor en effekt dette vil have, og derfor ved man ikke hvor meget Landskassen vil miste af årlige indtægter såfremt Fiskeripartnerskabsaftalen ikke bliver forlænget.

Det skal også bemærkes, at toldfriheden for vores eksport af fiskeprodukter til EU har en væsentlig værdi. I 2022 er værdien anslået til at være ca. 235 mio. kr. Såfremt der ikke længere er en fiskeriaftale med EU, vil det betyde, at EU kan pålægge grønlandske produkter told og toldsatsen vil være afhængig af, hvilke fiskeprodukter der er tale om. Dette vil ikke kun påvirke EU borgere, men i særdeleshed også de grønlandske selskaber som vil stå dårligere i forhold til vores nærmeste konkurrenter og de handelsfordele de har med EU, i forhold til de markedsandele, som Grønlands eksporterhverv har opnået på det europæiske marked.

I det tilfælde at toldfriheden vil bortfalde vil det medføre øgede udgifter for eksportselskaberne på ca. 235 mio.kr., hvis de forsat vil anvende samme handelsmønster. Bortfald af toldfriheden under den antagelse vil reducere de offentlige indtægter fra selskabsskatter med ca. 62,4 mio.kr.

Det estimeres at de offentlige indtægter kan øges med ca. 190 mio.kr. pr. år ved at opsiges fiskeriaftalen og selv fiske de kvoter, der tildeles EU i dag. Det er betydelige lavere beløb end de 392 mio.kr. Grønland modtager fra EU i dag. Derudover kommer værdien af toldfriheden oveni.

Det er klart at hvis Grønland erstatter Fiskeripartnerskabsaftalen og associering som OLT med en eventuel handelsaftale, vil man måske kunne vinde noget af toldfriheden tilbage, men vi kan ikke vide hvad vi evt. ville skulle betale herfor i en almindelige handelsaftale, hvor vi ikke længere har et særligt forhold til EU som OLT, og vi kan ikke vide, hvor lang tid, en sådan forhandling vil tage, hvis EU i det hele taget selv er interesseret i en sådan aftale. En sådan garanti findes ikke, ligesom det ikke kan garanteres at et andet land eller forhandlingspart vil tage hensyn til vores befolknings størrelse i forhandling af en handelsaftale.

Det er også vigtigt at understrege følgende ift. vores eksport og handelsaftaler: Det er de lande som vi handler med som fastsætter kravene til vores produkter, sporing, certifikater etc. Det er ikke fødevarerstyrelsen i Danmark. Det skal også bemærkes at vi ikke eksporterer alle vores produkter igennem Danmark, men også igennem f.eks. Island og Norge.

Det bør også understreges at hvilke lande Grønland handler med, ikke har noget at gøre med om vi har en fiskeriaftale med EU eller ej. Det er op til selskaberne at bestemme, hvilke markeder de sælger til. Faktisk handler Grønland med en lang række lande udenfor EU, heriblandt Japan, Kina, UK og USA. Vores aftale med EU forhindrer os ikke heri.

Det vigtigste er dog at man ikke bare sådan lige forhandler en handelsaftale, det tager mange år, hvilket vores fortsatte forhandlinger med UK om en handelsaftale er et eksempel på. Disse forhandlinger har formelt set pågået siden 2022 og er endnu ikke afsluttet, men i realiteten påbegyndte kontakter og senere drøftelser allerede i 2018. Så hvis man ønsker at ændre vores nuværende forhold med EU, så vil det kræve adskillige års forberedelse og arbejde uden garanti for, at vi når i mål på grund af forhandlingens natur.

Men det er klart, at handelsruter og handelsaftaler, herunder toldfri adgang har betydning for hvilke lande vi handler med. Det er derfor, at Naalakkersuisuts nye strategi på udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, som fire ud af fem partier her har indgået, vil arbejde på at diversificere vores handelsforhold og forhandle nye handelsaftaler på plads, som skal sikre at vores handelsrelationer har en vidde, som betyder at vi ikke er afhængige af ét marked og land, hvilket i fremtiden kan muliggøre større tilpasningsevne, hvis der af den ene eller anden grund sker ændringer i et marked. Det gælder både eksport og import til gavn for vores befolkning og selskaber.

Afslutningsvis skal det nævnes, at Naalakkersuisut netop har indgået en ny Fiskeriprotokol med EU dækkende for perioden 2025-2030. Her har Naalakkersuisut både hjemtaget yderligere kvoter til den grønlandske flåde samt sikret en forhøjelse af betalingen herfor fra EU. Dette er i henhold til Naalakkersuisuts strategi om at hjemtage kvoter til de grønlandske fiskere. Det skal dog understreges at vi løbende vurderer vores forhold til EU, så vi kan udvikle og tilpasse det som nødvendigt. Hvilket vi i øvrigt gør med alle vores relationer til nabolande og parterne.

På den baggrund indstiller Naalakkersuisut, at beslutningsforslaget forkastes.